

ROZHOVOR 28

MÁME POUŽÍVAT VÝROBKY ZE ZVÍŘAT?

- A. Je správné chovat nějaké zvíře na farmě a používat z něj tyto výrobky:
- a) vlnu na oblečení
 - b) vajíčka k jídlu
 - c) mléko na pití
 - d) jeho potomky k jídlu
- B. Nemělo by se zvířecím mláďatům říkat „děti“? Odpovídali byste jinak, kdyby tomu tak bylo?
- C. Měla by se zvířata používat k testování v laboratořích následujícími způsoby?

Léků, pro zvířata je to bolestivé.	Kosmetických výrobků, pro zvířata je to bolestivé.
Léků, pro zvířata je to téměř nebolestivé.	Kosmetických výrobků, pro zvířata je to téměř nebolestivé.

ROZHOVOR 29

ZABÍJENÍ ZVÍŘAT (T)

Abychom mohli jíst maso, musí být zabíjena zvířata. Je důležité zabíjet je „humánně“, a je vůbec něco takového možné?

- a) Měla by se zvířata před zabitím uspat?
- b) Měla by si být vědoma toho, že jsou zabíjena jiná zvířata?
- c) Je správné posílat zvířata do zámoří, kde budou zabita? Jsme zodpovědní za to, jak se se zvířaty zachází, když už nejsou v naší zemi?

- B. Znamená „humánní“ zabití zvířete, že je morálně v pořádku zvířata chovat a zabíjet na potravu?
- C. Měl by existovat minimální věkový limit pro zabíjení zvířat?
- D. Je morálně odlišné, jestli je kuře „z volného chovu“, nebo je chováno v klecích? Proč?
- E. Je morálně odlišné, jestli jsou prasata chována ve vepřínech, nebo někde, kde mají volný výběh?
- F. Je lepší nějaké zvíře chovat a pak je zabít (třeba krávu), nebo pronásledovat a ulovit divoké zvíře (třeba lososa)?
- G. Bylo by v pořádku lovit klokany pro zábavu, kdyby se v nějaké oblasti přemnožili? Bylo by v pořádku v téže oblasti lovit divočáky?
- H. Bylo by v pořádku lovit pro zábavu divoce žijící zvíře, které neškodí a nepatří k ohroženému druhu?
- I. Představte si, že žijete v Indii. Bylo by v pořádku zabít na hranici rezervace tygra, který napadá a zabíjí vesničany pracující na okolních polích?

ROZHOVOR 30

CO JE FAKT? CO JE NÁZOR?

Upozornění: Rozhovory končící nulou (tedy 10, 20, 30 atd.) jsou trochu jiné. Zaměřují se na to, jak myslet eticky, a učí rozvíjet myšlení. Vytřídí vám mysl a zlepši kognitivní schopnosti.

Existují různé druhy názorů:

– **Preferenční názor**

Například: „Mám raději hamburger než kebab.“

U tohoto typu názoru nemusíte nic dokazovat ani používat kritéria; vyjadřuje jen, co máte radši.

– **Hodnotící názor**

Například: „Myslím, že náš premiér dělá svou práci dobře.“

U tohoto názoru musíte uvést důvody a důkazy pro toto tvrzení.

– **Názor o faktu**

Například: „Jiřina Slámová zabila Josefa Blažka.“

Představte si, že probíhá soudní proces, při němž Jiřina Slámová tvrdí, že je nevinná a že na místě činu ani nebyla. V soudní síni zazní různé argumenty, proběhnou vášnivé debaty a zazní názory na to, jestli je obvinění pravdivé nebo ne. Důkazy mohou podporovat obě stanoviska. Pokud o případu přinášejí zpravodajství média, bude na něj mít názor každý a ve všech domácnostech se o něm bude diskutovat. Fakt však je ten, že Jiřina Josefa buď zabila, nebo nezabila. Názory lidí tedy nejsou preferenční ani hodnotící, ale názory na fakt.

Jsou následující tvrzení fakta nebo názory? Pokud jde o názory, jakého typu?

- a) Švestkový koláč je lepší než jahodový koláč.
- b) Fotbalový tým naší školy je lepší než fotbalový tým soupeře.
- c) Moji rodiče mají obvykle pravdu.
- d) Měl/a bych dát své kapesné na boj proti hladomoru v Africe.
- e) Druhá světová válka skutečně proběhla.
- f) Bitva na Bílé hoře skutečně proběhla.
- g) Potopa světa skutečně proběhla a Noe ji přežil ve své arše.
- h) Když škola zakázala nosit mobily do třídy, nemělo by se to dělat.
- i) V pátek třináctého by se mělo přestat pracovat, protože je to smolný den.
- j) Množství kyslíčnicku uhličitého ve vzduchu by se mělo snížit.
- k) Člověk se vyvinul z primitivnějších zvířat.

ROZHOVOR 3 1

MAJÍ SE ZVÍŘATA ZAVÍRAT DO KLECÍ?

- A. Je správné chovat kočky a psy jako domácí mazlíčky?
- B. Měl by pes mít k dispozici dvůr tak velký, aby se na něm mohl proběhnout, nebo stačí, když má jen malý dvoreček a chodí se s ním na procházky?
- C. Je správné chovat ptáky v klecích tak malých, že v nich nemůžou létat?
- D. Je správné chovat zlaté rybičky v příliš malých nádobách?
- E. Je pokrytecké chovat králíka jako mazlíčka a mít ho rád a pak si dát k obědu kuře?

MAJÍ SE ZVÍŘATA ZAVÍRAT DO KLECÍ?

- F. Je správné chovat malá zvířata, třeba opice a psy, v cirkusech a učit je různé kousky?
- G. Je správné chovat velká zvířata, třeba tygry a slony, v cirkusech a učit je různé kousky?
- H. Jsou zvířata v cirkuse mazlíčci majitele, nebo je to jinak?
- I. Někteří lidé si myslí, že chovat zvířata v zoo je vůči zvířatům nespravedlivé. Souhlasíte s nimi, nebo ne? Kdy je držení zvířat v zoo nespravedlivé? Kdy by to mohlo být v pořádku?
- J. Když nějaké zvíře prožije celý život v zoo/kleci/cirkusu, bylo by správné vypustit je do volné přírody?

ROZHOVOR 32

ŠPATNÝ KONEC, SPRÁVNÉ JEDNÁNÍ? (T)

- A. Zamyslete se nad následujícími situacemi, v nichž má vaše jednání špatné následky. Může být některé z těchto jednání přesto správné?
- a) Zjistíte, že váš nejlepší kamarád po večerech kouří marihuanu. Děláte si velké starosti o jeho zdraví. Řekne vám, že pokud to povíte jeho rodičům nebo ve škole, uteče z domova a bude žít s nějakými jinými kamarády na podezřelém předměstí. Tihle kamarádi denně kouří marihuanu nejen večer, ale i ráno a odpoledne. Kamarád vám řekne, že už si na to ušetřil peníze. Vy jeho rodičům o tom, že kouří marihuanu, povíte, a on uteče z domova.

- b) Váš hokejový tým vyhraje místní přebory. Zjistíte, že tři rodiče členů týmu podplatili všechny rozhodčí. Ovlivnilo to výhru a prohru v několika zápasech. Oznámíte to vašemu trenérovi nebo pořadatelům přeborů, a váš tým tak o prvenství přijde.
- B. Zamyslete se nad následujícími situacemi, v nichž mělo vaše jednání dobrý konec. Může být jednání, které se v nich popisuje, přesto nesprávné?
- a) Náhodou objevíte bankovní účet, na němž je 200 000 korun. Ukáže se, že je to zapomenutý bankovní účet Muammara Kaddáfího, ke kterému se už nikdy nemůže dostat. Rozdělíte se o peníze s pěti nejlepšími kamarády.
- b) Fifinka, králíček vaší mladší sestřičky, umře, zrovna když je sestřička na táboře (ale není to vaše vina). Pořídíte v obchodě se zvířaty identického králíka, dáte ho do klece a předstíráte, že je to Fifinka.
- C. Myslíte si, že nějaké jednání může být považováno za dobré či špatné v závislosti na jeho dopadu (jeho důsledcích)?

ROZHOVOR 33

FINANČNÍ PODPORA OBLASTÍ ZASAŽENÝCH ZEMĚTŘESENÍM

Představte si, že Slovensko zničilo strašlivé zemětřesení. Mnoho lidí zemřelo nebo je zraněno a z povrchu zemského zmizela celá města.

A. Bylo by dobré, aby jednotliví Češi poslali na Slovensko peníze?

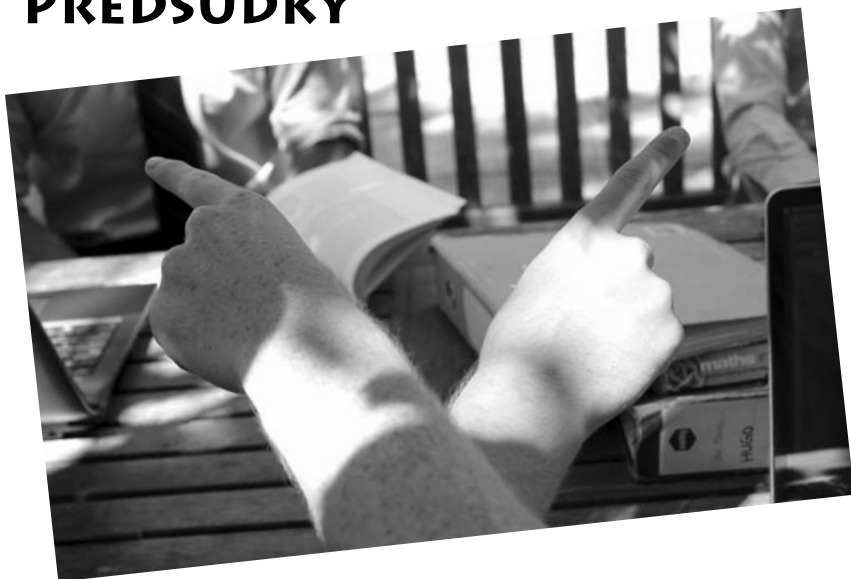
B. Pokud odpovíte, že ano:

- Měli by Češi cítit morální povinnost darovat Slovensku peníze?
- Měli by Češi mít zákonnou povinnost darovat Slovensku peníze?
- Mají Češi zákonnou povinnost darovat Slovensku peníze?

- C. Kdyby bylo dobré, že Češi pošlou na Slovensko peníze:
- a) Měli byste darovat přebytných 200 korun, které stejně na nic nemáte?
 - b) Měli byste darovat své kapesné?
 - c) Měli byste darovat peníze, které jste dostali k narozeninám?
 - d) Měli byste darovat peníze, které máte ušetřené na iPhone?
 - e) Měli byste darovat peníze, které má vaše rodina ušetřené na dovolenou?
 - f) Měli byste prodat dům, peníze poslat na Slovensko a odstěhovat se do podnájmu?
- D. Odpovězte na otázky znovu, ale tentokrát předpokládejte, že všechny darované peníze by byly „smysluplně“ použity na vybudování nových škol a nemocnic.
- E. Pokud jste se rozhodli, že na Slovensko pošlete 100 korun:
- a) Neměli byste peníze raději darovat jiné zemi, kde denně umírají děti na podvýživu?
 - b) Neměli byste dávat peníze jen dobročinným organizacím, které řeší problémy ve vaší zemi, dokud by životní úroveň ve vaší zemi nedosáhla určité výše?
 - c) Neměli byste raději přispět na výzkum rakoviny?

ROZHOVOR 3 4

PŘEDSUDKY

- A. Nějakou prapodivnou shodou náhod do vaší třídy začne chodit deset žáků ze země jménem Vnitřní Mordávie. Vzájemně se neznají, ale přesto si všichni pobrukují vnitromordavskou národní hymnu a každý den si k obědu vybalují podivnou klobásu z kvašené ryby. Kromě toho
- a) dva z nich začnou hrozně šikanovat menší děti ve škole;
 - b) šest z nich napíše pololetní práci z matematiky na jedničku s hvězdičkou;
 - c) všech deset má neobyčejně velké nosy;
 - d) jejich náboženství věří na převtělování duší;

- e) pět z nich má rodiče, kteří v okolí provozují večerky a neuvěřitelně dřou, aby své obchody nemuseli zavřít.

Máte na základě výše uvedených informací právo vyslovovat jakékoli obecné pravdy o tom, jací jsou lidé pocházející z Vnitřní Mordávie? Nebo nemáte?

Kdyby do vaší třídy přišel jedenáctý žák z Vnitřní Mordávie a posadil se na volné místo vedle vás, měli byste právo vyvozovat o něm jakékoli závěry předtím, než si s ním promluvíte? Nebo neměli?

- B. Když se rozhodujete, jestli se s někým budete kamarádit, měli byste výběr omezit nebo si vybírat na základě
- jeho zájmů?
 - jeho inteligence?
 - jeho chování ve škole?
 - jestli je homosexuální nebo heterosexuální?
 - jestli bydlí poblíž vás?
 - jestli je stejné rasy jako vy, nebo jiné rasy?

Proč? Proč ne? Jaký je rozdíl mezi jednotlivými podmínkami výběru?

C. Co jsou to předsudky? Jsou špatné? Proč?

D. Proč mají lidé předsudky?

E. Když má někdo předsudky, protože předsudky měli i jeho rodiče, může za to?

- F. Když má žák střední školy dojem, že proti jemu samotnému, jeho rodičům i předkům měli jiní lidé předsudky, je v pořádku, když
- pocituje hněv?
 - nemá rád lidi určité rasy, o nichž si myslí, že předsudky měli?
 - okrádá lidi, o nichž si myslí, že předsudky měli?

G. Ukáže se, že Vnitřní Mordávie je vnitrozemský stát a jeho obyvatelé jsou velmi utlačováni. Po celá století tam panovaly předsudky proti světlolasým lidem. Od nepaměti tam vládou tmavolasí lidé. Světlolasí jsou sluhové či otroci a stojí na společenském žebříčku nejnižší. V autobusech musejí sedět vzadu a nesmějí plavat ve veřejných bazénech spolu s tmavolasými. Vláda Vnitřní Mordávie však nyní pochopila, že se dopouštěla omylu, a zahájila „sjednocovací akci“, program, jehož cílem je během padesáti let dostat světlolasé na stejnou společenskou úroveň jako tmavolasé.

V tomto programu:

- a) Budou světlolasí přijati na univerzitu, i když budou mít výsledky přijímacích testů o 10 procent horší než tmavolasí uchazeči.
- b) Když si světlolasí a tmavolasí u přijímacího pohovoru do zaměstnání povedou stejně dobře, budou světlolasí přijímání přednostně.

Je to spravedlivé? Proč ano? Proč ne?

ROZHOVOR 3 5

MYŠLENKY O ETICE – HOBBS A ROUSSEAU

Upozornění: Rozhovory končící pětkou (tedy 15, 25, 35 atd.) jsou trochu jiné. Zaměřují se na myšlenky slavných filozofů z minulosti o etice. Prohloubí vaše chápání etiky a pocvičíte se v přemýšlení.

Jean-Jacques Rousseau ve svých raných pracích (později to přehodnotil) tvrdil, že lidem se daří nejlépe, když žijí mimo společnost a civilizaci. Když žili v takzvaném „přírodním stavu“, stávali se z nich „vznešení divoši“. Rousseau se domníval, že právě vstup do společnosti s jejími zákony a pravidly způsobuje, že lidé jsou nešťastní a nemorální. Společnost z nich také dělá horší lidi.

Thomas Hobbes byl toho názoru, že „přírodní stav“ by byla strašlivá situace, kdy by lidé bezohledně ukojovali své ohavné zvířecí pudy, aniž by dokázali soucítit s ostatními. Tvrdil, že tento způsob života by dozajista byl „osamělý, chudý, zlý, násilnický a krátký“. Hobbes byl přesvědčen, že mají-li se lidé vyhnout podobnému osudu, měli by se sdružit ve „společenství“, v němž by se museli vzdát některých základních svobod a privilegií výměnou za ochranu a některá základní práva.

ÚPLNĚ SAMI

Představte si, že by se ve vaší škole jednoho dne ráno stala prapodivná věc. V půl desáté by najednou všichni učitelé, další dospělí a žáci ostatních tříd záhadně zmizeli. Vy a vaši spolužáci byste se snažili vyběhnout ze školy vraty ven, ale narazili byste na neviditelnou překážku. VIDĚLI byste ven, ale nemohli byste se tam dostat. Všechny mobily by přestaly fungovat a přestal by jít internet; mezi vaší školou a zbytkem světa by nebylo možné navázat žádný kontakt.

Ještě záhadnější by bylo, že mezi 12.00 a 12.01 by se ve škole objevil dostatek jídla pro všechny. U jídla by byl lístek, že jídlo bude k mání každý den ve stejnou dobu.

Nic dalšího by se už nestalo.

Co si myslíte, že by se ve vaší škole začalo dít

- a) po dni?
- b) po týdnu?
- c) po šesti měsících?

Položte si zejména tyto otázky:

- a) O kolik by se žáci byli schopní podělit a kolik by si vzali sami pro sebe?
- b) Objevili by se nějakí vůdci? Kdo by to byl? Jací by byli?
- c) Propukly by násilnosti?
- d) Byla by po několika měsících situace lepší, nebo horší?
- e) Co byste dělali? Jaký člověk by se z vás stal?
- f) Souhlasíte více s Rousseauem, nebo spíše s Hobbesem? Myslíte si, že nás společnost „brutalizuje“, nebo „civilizuje“?